

Галбрајт очекује профит од ирачке нафте

Пише: Џејмс Гланц и Волтер Гибс
петак, 13 новембар 2009 12:45

(Њујорк тајмс, 11.11.2009)

Питер В. Галбрајт (Peter W. Galbraith) [\[1\]](#), ранији утицајни амерички амбасадор, моћни је глас по питању Ирака. Он је помогао да по том питању своје мишљење оформе такви доносиоци политичких одлука као Џозеф Р. Бајден, јуниор ([Joseph R. Biden Jr.](#)

)

[\[2\]](#)

и Џон Кери ([John Kerry](#)

)

[\[3\]](#)

. Он је, такође, лета 2005. године био саветник курдске регионалне владе у времену када је Ирак састављао свој Устав. То су били тешки и осетљиви преговори, ако ни због чега другог, а оно због питања како да се расподели огромно ирачко нафтно богатство.

Данас, г. Галбрајт (стар 58 година), син чувеног економисте Џона Кенета Галбрајта ([John Kenneth Galbraith](#)

)

[\[4\]](#)

очекује да – као резултат својих тесних односа са Курдима, својих веза са једном норвешком нафтном компанијом, и своје помоћи Курдима да из Уставних одредби извуку максималне резултате, заради – вероватно сто милиона америчких долара (а можда и више).

У уставним преговорима, помогао је Курдима да прогурају одредбе које њиховом региону – а не централној влади у Багдаду – дају искључива овлашћења у односу на многа унутрашња питања, што укључује и одредбе за које он тврди да ће Курдима практично дати потпуну контролу над свим новим нафтним налазиштима на њиховој територији.

Галбрајт очекује профит од ирачке нафте

Пише: Џејмс Гланц и Волтер Гибс
петак, 13 новембар 2009 12:45

Галбрајта у Вашингтону сматрају за бистрог и смелог експерта у спољној политици. Он је о себи увек говорио као о неплаћеном курдском саветнику, мада је уопштено говорио и да има и неке пословне интересе у Курдистану (под тим именом је познат север Ирака).

Зато су многи били шокирани када је прошлог месеца једна група истраживачких новинара из Норвешке “Дагенс нерингслива” (Dagens Naeringsliv) отпочела са објављивањем докумената који су г. Галбрајта доводили у везу са једном норвешком нафтном компанијом која у Ираку има велике пословне уговоре.

Интервјуи у „Њујорк тајмсу“ (The New York Times) са више од дванаест ранијих владиних и пословних функционера у Норвешкој, Француској, Ираку, САД и другим државама, као и правни подаци и остали документи показују са доста детаља да је он у пролеће 2004. добио права за огроман удео бар у једном од нафтних налазишта у Курдистану.

Како испада, интервјуи и документи показују да је та права г. Галбрајт добио пошто је помогао да се закључи један потенцијално веома повољан уговор који омогућава норвешкој нафтној компанији ДНО (DNO) да прави бушотине у перспективној курдистанској области Дохук.

Како он каже, те његове активности су биле сасвим у реду, јер је у том периоду као приватни грађанин био – како пословно, тако и политички – веома ангажован за интересе Курда.

Када су у децембру 2005. г. бушотине дошле до нафте у богатом новом налазишту по имену Тавке (Tawke), нико осим шачице владиних и пословних функционера и чланова уског круга људи око њега, није знао да би га оне исте одредбе које је само пар месеци пре тога прогурао у устав, могле тако значајно обогатити.

Како обим финансијских интереса г. Галбрајта у Курдистану постаје све јаснији, то има и потенцијала да распламса неке од највећих страхова Ирачана. Они се односе на теорију завере о томе да је прави узрок америчке инвазије на њихову земљу у ствари био отимачина нафте. То може бити само појачано тиме што се сматра да су Галбрајтова утицајна гледишта да би Ирак требало да буде растурен дуж етничких граница, увредљиви за национализам многих Ирачана. Како тврде сарадници г. Бајдена и г.

Галбрајт очекује профит од ирачке нафте

Пише: Џејмс Гланц и Волтер Гибс
петак, 13 новембар 2009 12:45

Керија, који су били под утицајем гледишта г. Галбрајта, мада сами не заступају такву поделу те земље, та двојица нису била свесна послова са нафтом које је г. Галбрајт има у Ираку.

Неки званичници кажу да би његове финансијске везе могле чак да доведу до озбиљних питања о поштењу самих уставних преговора. „Сама та помисао да је једна нафтна компанија учествовала у конципирању Устава Ирака, оставља ме без речи“, каже Фејсал Амин ал-Истрабади (Feisal Amin al-Istrabadi), један од главних аутора нацрта тог закона које је био на снази у Ираку од 28. јуна 2004, када су САД влади Ирака предале контролу над земљом.

У ствари, како је он казао, та компанија „је у тој просторији (где смо били) имала свог представника који је писао нацрт“.

Хелге Еиде (Helge Eide), председник ДНО-а, је потврдио да је г. Галбрајт помогао да се дође до споразума у послу око Тавкеа и да је током 2005. године пружао савете компанији. Али, како је казао г. Ејде, г. Галбрајт је делао искључиво као политички саветник и компанија са њим никада није разговарала о уставним преговорима. Како је рекао г. Ејде: „Ми сигурно нисмо дали никакав допринос, ни језичке формулације, нити икакве сугестије о Уставу“.

Када су прошлог викенда г. Галбрајту предочени налази засновани на интервјуима (Њујорк) Тајмса и осталим истраживањима, он је (Њујорк) Тајмсу одговорио писмено, потврђујући да је заиста радио као посредник између ДНО-а и владе Курда све до потписивања уговора у пролеће 2004, додајући да је наставио „текуће пословне односе“ с том компанијом током целог трајања преговора о Уставу (Ирака) 2005. године, и касније.

Господин Галбрајт каже да током читавог тог периода није био на званичном положају у САД, ни у Ираку, и да је деловао искључиво као приватни грађанин. Он остаје при томе да је његова, углавном непозната, улога била потпуно у реду. Каже да је једноставно заступао становишта које су Курди документовали и пре него што је његов однос са ДНО-ом уопште започео.

Галбрајт очекује профит од ирачке нафте

Пише: Џејмс Гланц и Волтер Гибс
петак, 13 новембар 2009 12:45

У свом одговору г. Галбрајт каже: „Истина је то да сам започео пословне активности које су биле потпуно у складу са мојим дуготрајним гледиштима. Верујем да је мој рад са ДНО-ом (и другим компанијама) помогао стварању курдистанске индустрије нафте, што помаже да се Курдистану пружи економска основица за аутономију за којом скоро једнодушно чезне његов народ.“

„Дакле, мада сам можда имао интереса, ја ту не видим никакав сукоб (интереса)“, каже г. Галбрајт.

Курдски званичници кажу да су били информисани о раду г. Галбрајта за ДНО и да га још увек сматрају за (свог) пријатеља и заступника. Господин Галбрајт је казао да током рада на уставним преговорима, Курди „ме нису плаћали и да су знали да ме ДНО плаћа“.

Господин Истрабади, који је био и амбасадор Ирака у Уједињеним нацијама 2004–2007. г., каже да је овај случај још и посебно непријатан и узнемиравајући, када се у обзир узме утицај који г. Галбрајт има на (општа) политичка становишта. У његовим (Галбрајтовим) написима – од којих су неки на “Оп-ед страници” (Op-Ed page) [\[5\]](#) Њујорк тајмса и у „Њујорк ривју оф букс“ (New York Review of Books)

[\[6\]](#)

, он бива представљан као бивши амбасадор, или се даје некакав уопштени опис његовог положаја који не пружа увиде у његове пословне интересе у том подручју.

Господин Галбрајт, који је много година био запослен у Комитету спољних односа Сената (Senate Foreign Relations Committee) са Курдима има дуготрајне односе. Он је 1988. г. документовао систематску кампању Садама Хусеина против Курда укључујући и употребу (отровних) гасова. Био је амбасадор САД у Хрватској између 1993. и 1998. године. У септембру (2009. г.) је отпуштен са положаја “званичника бр. 2” мисије УН у Авганистану, пошто је оптужио шефа те мисије да скрива оптужбе о изборним подвалама.

У централној влади у Багдаду, са оштрим неодобравањем гледају на бизнис г. Галбрајта. Влада се већ дуго оштро супротставља Галбрајтовим тумачењима Устава и тврди да су нелегални уговори о нафти које је потписала влада Курда.

Галбрајт очекује профит од ирачке нафте

Пише: Џејмс Гланц и Волтер Гибс
петак, 13 новембар 2009 12:45

Абдул-Хади ал-Хасани (Abdul-Hadi al-Hassani), потпредседник комитета за нафту и гас ирачког парламента, говорећи о преговорима о Уставу, каже да Галбрајтова „умешаност није била ни оправдана, ни законита, ни исправна – посебно због тога што је он повезан са једном компанијом у којој су његови финансијски интереси измешани са политичким интересом.“

Позивајући се на оно што назива поверљивим споразумима, г. Галбрајт је одбио да пружи детаље својих финансијских аранжмана с том компанијом, а и тачна природа његових компензација остаје непозната. Ипак, неколико званичника, укључујући и пословног партнера г. Галбрајта у овом послу, норвешког бизнисмена Ендре Рошоа (Endre Rosjo) рекло је да су осим оног што је плаћено као консултантски хонорар, он и г. Галбрајт добили (заједно) права на 10% великог нафтоносног поља Тавке – а могуће је и од других (нафтоносних поља).

Један интерни документ ДНО-а, датиран 3. децембра 2006.г., до кога је први дошао “Дагенс нерингслив“, каже да једна компанија по имену Поркјупин [“Јеж“] (Porcupine), регистрована у Делаверу (Delaware) [\[7\]](#) под Галбрајтовим именом – тада још увек има право на 5% удела, док компанија везана са г. Рошоом држи других 5%.

Гоподин Ејде, из управе ДНО-а је изјавио да је – колико је тој компанији познато, рад г. Галбрајта потпуно у реду.

Господин Ејде је казао: „Колико нам је познато, г. Галбрајт је 2004. године радио као бизнисмен без икаквих политичких задатака. Узимајући у обзир наше ограничене везе и познавање те области у то доба, закључили смо да треба да употребимо г. Галбрајта као саветника ДНО у првом стадијуму тог пројекта.“

Како су се последњих недеља појављивала (све новија) открића, г. Галбрајт је у први мах изнео увијена оповргавања, тврдећи да никада није учествовао у било каквим аранжманима у Ираку који би се технички могли оквалификовати као уговор о учешћу у производњи у индустрији нафте. Међутим, људи који познају рад у том послу, кажу да су његова права можда била замаскирана другачијом терминологијом: не као учешће у власништву, него као условно право у томе, или као опција за удео у таквом аранжману у неком одређеном времену у будућности.

Галбрајт очекује профит од ирачке нафте

Пише: Џејмс Гланц и Волтер Гибс
петак, 13 новембар 2009 12:45

Узимајући у обзир политичке несигурности, тешко је проценити вредност било каквог улога у нафтна поља Курдистана. Ипак, Аре Мартин Бернтзен (Are Martin Berntzen), нафтни аналитичар у посредништву “Осло ферст секјуритиз“ (Oslo’s First Securities), каже да само поље Тавке има доказане резерве од око 230 милиона барела, процена која ће се, прављењем нових бушотина, вероватно и повећати.

„Ако нема политичког ризика, удео од 5% би требало да вреди најмање 115 милиона америчких долара“, казао је – али је и подвукао да ништа не зна о Галбрајтовим аранжманима.

Могућа индикација о томе како сам г. Галбрајт процењује колико тај посао вреди, може се наслутити у случају арбитраже у Лондону, у коме Поркјупин [читај: Галбрајт] и један јеменски инвеститор који је сада очигледно преузео ранији удео г. Рошоа, захтевају од ДНО-а више од 525 милиона америчких долара, како стоји у захтеву објављеном на веб-сајту правних новости [Law.com](http://www.law.com). Нафтни аналитичари у Норвешкој нису уверени у вероватноћу да ће исплата бити баш толико висока као овај захтев.

Према ДНО-у, овај захтев представља највише 10% вредности уговора о регионалној производњи, а њу норвешка нафтна фирма сада дели са једном турском енергетском компанијом, до чега је дошло пошто су курдске власти размотриле претходни договор и „извесним трећим странама“ забраниле даље учешће. На збору акционара у среду, г. Ејде је одбио да наведе г. Галбрајта као подносиоца захтева (за арбитражу). Па, ипак, признао је да је прошлог маја ДНО изгубио по процедуралној одлуци, и казао да се коначна одлука о (исплати) штете очекује почетком 2010.

У свом одговору, г. Галбрајт је пристао да каже само ово: „Мој уговорни однос је био са ДНО-ом, а сада је то предмет арбитраже која се очекује.“

*Мохамед Хусеин (Mohammed Hussein) је допринео овом извештавању из Багдада, а
Дејвид Е. Сангер (David E. Sanger) из Вашингтона.*

http://www.nytimes.com/2009/11/12/world/middleeast/12galbraith.html?_r=4&partner=rss&emc=rss&pagewanted=all

(Превод: **Василије Клефтакис**)

[1] Био је и амерички амбасадор у Хрватској у времену „Олује“. Оптужио је, касније, хрватски државни врх, с председником Фрањом Туђманом на челу, да је војну акцију "Олуја" искористио да Хрватску плански очисти од Срба и о томе сведочио пред Хашким судом у процесима против хрватских генерала Готовини, Чермаку и Маркачу (прим. прев.).

[2] Садашњи потпредседник САД (прим. прев.).

[3] Утицајни демократски сенатор из Масачусетса и својевремено конкурент Обама за демократску председничку номинацију (прим. прев.).

[4] [John Kenneth Galbraith](#) (1908-2006). Сматрају га једним од најважнијих економиста 20. века. Професор, између осталих, и Харвардског универзитета. Присталица Кејнсове теорије. Аутор око 50 књига и великог броја расправа. Економски саветник петорице демократских председника САД (Рузвелта, Трумана, Кенедија, Џонсона и Клинтона). Амбасадор САД у Индији (1961-1963) (прим. прев.).

[5] По дефиницији Википедије, значење те скраћенице (op-ed) је „преко пута уводничке странице“ (opposite the editorial page), упркос томе што се често верује да она значи „мишљења-уводници“ (opinion-editorial) То је новински чланак који изражава мишљење неког потписаног аутора који обично није повезан са уредништвом дотичних новина. Ти чланци нису исто што и уводници, који су обично непотписани, а пишу их чланови уређивачког одбора. Они се обично штампају на страници „преко пута“ уводника (прим. прев.).

[6] Двонедељни магазин (има и онлајн верзију), The New York Review of Books није део Њујорк тајмса и – мада име то наговештава, није посвећен искључиво дискусији о књигама, већ увелико и културним и текућим (политичким, економским, итд.) догађајима.

Галбрајт очекује профит од ирачке нафте

Пише: Џејмс Гланц и Волтер Гибс
петак, 13 новембар 2009 12:45

Основан је 1963. године и од тада је постигао изузетно високу цењеност. Неки га сматрају за најважнији књижевно-интелектуални магазин енглескојезичног подручја (прим. прев.).

[7] Америчка савезна држава чувена у бизнис круговима по томе што (између осталог) максимално штити приватност података, имовину власника, не наплаћује порез на добит стечену изван Делавера, не даје детаљан увид у податке компанија и не објављује састав управних одбора (прим. прев.).